

drive Handelsetablissementer eller andet Saadant, nyde alle de samme kirkelige Goder som det Hartorn — jeg vil ikke sige den Stand —, der saaledes alene opretholder Geistligheden paa Landet. Det kan vel siges, at ogsaa alle Andre skyde Noget til, idet de betale Offer. Men, hvis dette Lovforslag gaar igjennem, saa falder jo hele Offringen bort, og saa ville de, som ikke have tiendepligtigt Hartorn, altsaa ikke komme til at være en Skilling. Det er dette, som jeg tror, at der kunde blive rettet paa derved, at hele Tienden blev inddragen i Statskassen, idet Tienden saa jo kunde afløses paa den Maade, at der blev indbetalt visse Procent for den. Tienden skulde altsaa ikke afløses billig; den skulde tværtimod afløses til sin fulde Værdi, og den skulde betales af dem, der nu ere pligtige til at betale den. Men, naar den Tid kom, at hele Tiendekapitalen var bleven udbetalt og afbenyttet til Statens Goder: til Kirken og Dplysning og andet Saadant, ja saa vilde Alle komme til at betale til, hvad der yderligere medgik til disse Goder, idet det saa blev paalignet som andre Statskatter. Jeg finder idetmindste, at dette kunde være en rimelig Ordning, og jeg skal derfor, som sagt, for mit Bedkommende aabent tilstaa, at jeg vilde ønske, at Tienden blev inddragen i Statskassen, for at Forholdet saa med det Samme kunde blive ordnet saaledes, at efterhaanden alle de derude Kirken Goder, kunde komme til at bidrage til at opholde Kirken og Præster i Forhold til deres Gyne.

Ministeren for Kirke- og Undervisningsvæsenet: Jeg maa tilstaa, at der i de Ytringer, som vi hørte af den ærede sidste Tale, var en Del, der var mig dunkelt, medens der paa den anden Side var Noget, som rigtignok var mig klart, men som forekom mig meget urigtigt. Hans Opfattelse af Tienden og dens Betskaffenhed som det Gæste, hvorefter Geistligheden paa Landet blev lønnet, henhørte saaledes under denne sidste Kategori. Jeg skal dog ikke nu indlade mig nærmere paa Spørgsmaalet om Tiendens hele Betskaffenhed og dens virkelige Betydning. Jeg tror, at man navnlig i Kirkekommissionens For-

handlinger vil finde en saa udførlig og klar Fremstilling deraf, som det vel er muligt at give. Jeg vil blot sige Et med Hensyn til dette Spørgsmaal om Tienden, der nu paa saa forskjellig Vis er bleven bragt ind under Forhandlingen her idag, og det er, at, dersom man overhovedet maatte komme til den Erkjendelse, at det er rigtigt at foretage en Afløsning af Tienden — vel at sige en mærke en retfærdig Afløsning deraf, hvortil jo kræves, at man først kommer paa det Rene med dens hele historiske og retlige Karakter og kommer til at se, at det paa ingen Maade er nogen Byrde, der er lagt paa Noget fremfor paa Andre, idet Enhver, forsaa vidt Tienden særlig udredes af ham, har faaet Bederlag derfor paa anden Maade — dersom man, som sagt, overhovedet maatte komme til en Erkjendelse, at en retfærdig Afløsning af Tienden bør finde Sted, saa er det min Overbevisning, at denne fuldt saa let og nok saa let vil kunne finde Sted, naar Tienden er bevaret i sin nuværende Skikkelse, som naar den er bleven inddragen i Statskassen. Men dette Spørgsmaal ligger iøvrigt, som alt yttret, virkelig ikke for nu.

Der er derimod et Par andre Spørgsmaal, der ere blevene fremdragne, som jeg endnu vil dwell nogle Øeblikke ved. — Det ærede 9de kongevalgte Medlem (Fischer) var af den Mening, at det vilde have udøvet en ganske overordentlig velgjørende Indflydelse paa denne Sags Afgjørelse, dersom man først navnlig i Kirkekommissionen, var kommen paa det Rene med Spørgsmaalet om Kirken's Giendomsret. Deri tror jeg dog virkelig ikke, at han vilde have faaet Ret. Jeg kan i saa Henseende væsentlig henholde mig til, hvad der er blevet anført af den ærede 1ste Landssthingsmand for 1ste Kredts (Madvig). Sa, under een Forudsætning vilde jeg tro, at det vilde have udøvet en mærkelig Virkning, men det er rigtignok en Forudsætning, som det overraskede mig at høre det ærede kongevalgte Medlem omtale som Noget, der virkelig kunde have været muligt, nemlig den, at, som han sagde, Spørgsmaalet om Kirken's Giendomsret i Kirkekommissionen var blevet afgjort paa en for Alle overbevisende Maade. Dersom